

Förslag på nybyggnad, perspektiv mot gatorna TEMA Arkitekter

Antikvarisk konsekvensbeskrivning

Underlag inför planering och projektering

Fastighet: **Brädstapeln 16**
Adress: **Fleminggatan 18**
Stadsdel: **Kungsholmen**

Bakgrund

Undertecknad är anlitad av Trygg-Hansa Brädstapeln Fastighets AB som antikvarisk sakkunnig. En antikvarisk *förundersökning* med *värdebeskrivning* i samband med detaljplanearbete och utredning har tidigare tagits fram. Denna handling utgör en *konsekvensbeskrivning* av det nu presenterade förslaget.

För klassificering och värdebeskrivning

Se; Antikvarisk förundersökning med värdebeskrivning särskild Rapport

Syfte

Den antikvariska *konsekvensbeskrivningens* syfte är att så tydligt som möjligt redogöra för de kulturhistoriska och fysiska konsekvenser föreslagna ombyggnadsåtgärder medför för byggnadens kulturvärde. Konsekvensanalysen utgör en antikvarisk kvalitetssäkring över de olika tilltänkta byggnadsåtgärderna och hur de påverkar *kulturvärdet* som preciserats i förundersökningens värdebeskrivning och i remissinstansers yttranden.

Undertecknad har fortlöpande medverkat på möten tillsammans med beställare, arkitekt och inkommit med antikvariska synpunkter på olika presenterade förslag. Projektet har initierats p.g.a. att Trygg Hansa önskar utveckla fastigheten och bygga ett nytt effektivt kontorshus åt sin egen organisation och verksamhet på tomten. I nuvarande huvudbyggnad kommer annan kontorsverksamhet fortsättningsvis att bedrivas med andra hyresgäster och huvudbyggande behållas intakt exteriört utan påbyggnader.

Konsekvensbeskrivning

De kulturhistoriska konsekvenserna med projektet och föreslagen nybyggnad redovisas utifrån föreliggande framtaget förslag från TEMA Arkitekter med ingående handlingar och sol- och markstudier. Antikvariska synpunkter och varsamhetsaspekter har fortlöpande diskuterats och i viss mån tagits hänsyn till i redovisade handlingar. Konsekvenserna beskrivs under olika rubriker utifrån arkitekthandlingar benämnda Brädstapeln Förstudie och daterade 2010-04-29.

Konsekvensbeskrivningen utgör en antikvarisk kvalitetssäkring, samt en vägledning inför fortsatt detaljplanearbete och projektering.

Beskrivning, beaktanden och konsekvenser

Nybyggnad av kontorshus

Beskrivning

Projektet innebär att den låga byggnaden i kvarterets hörn mot Fleminggatan och Scheelegatan, benämnd *Grindstugan* rivs ned till marknivå och ersätts med en ny större och högre friliggande byggnadskropp med en egen ny gestaltning och fasaduttryck. Den nya byggnadskroppen erhåller en byggnadshöjd väsentligt högre än nuvarande byggnad, vilket innebär att den ansluter sig till omgivande byggnaders takfotshöjder. Den nya byggnaden uppförs och inordnas efter markunderbyggnadens stomme. Lokalerna under marken, bl.a. gymnastiksal och simavdelning med tillhörande utrymmen har arkitektoniska och konstnärliga kvalitéer såväl i gestaltning, materialkvalitet som konstnärlig utsmyckning och behålls i stort sätt intakta.

Beaktanden

Under utredningsskedet har ett flertal olika placeringar, planformer och fasaduttryck presenterats för den nya byggnaden med beaktande på bl.a. tillräckligt avstånd från befintlig huvudbyggnad samt till påverkan på gårdens park och markytor och påverkan på angränsande bebyggelse i intilliggande kvarter. För att minska intrånget på marken och gaturummet har de två nedre våningarna dragits in och glasats upp i förhållande till överliggande fasader mot gatorna. Härigenom kommer rumsbildningsupplevelsen i volym i markplanet där människor rör sig vara ganska snarlik som idag. På håll däremot kommer byggnadens höjd att innebära att kvarteret upplevs som mer slutet. För att kompensera parkens yta som påverkas och blir mindre i och med nybyggnaden, har parken i förslaget öppnats upp mot Scheelegatan och kommer från detta hålla att upplevas mer inbjudande och tillgängligt för besökanden än idag.

Fasaden ovan glasvåningarna ges ett nytt uttryck med ett solavskärmande raster framför en glasfasad. Rastret bildar ett intressant mönster som ger en välgörande och intressant grafiskt djupverkan genom ljus- och skuggbildningarna som skiftar under dagen. Fasaden harmonierar även kulörtonmässigt och i proportioner med Trygg Hansa Husets kulörtoner och våningsproportionering med stora glasytor.

Grindstugan med fasad mot Fleminggatan

Tidiga skisser där konceptet med hexagoner genomförts mer konsekvent.

konsekvenser

Den föreslagna nybyggnaden på platsen innebär att en ursprunglig väl gestaltad byggnad rivs. Detta utgör en förändring av ursprungsanläggningen som idag är väldigt intakt till sina byggnadsvolymer, även om smärre förändringar har skett genom åren i park och i vissa fasader. Visserligen utgör byggnaden storleksmässigt en mindre del i förhållande till Trygg Hansa Huset som helhet, men utgör ändå en väsentlig byggnadsdel och gestaltningskomponent, och var idémässigt tidigt med i skisserna som uttryck och idé i kvarterets öppna komposition. (se tidig skiss ovan till höger) och var samkomponerad med parken och platsen som helhet. Åtgärden med föreslagen rivning innebär en inte oväsentlig påverkan på de utpekade kulturhistoriska värdena i förundersökningen. Se under rubrik *kulturvärde* i den antikvariska förundersökningen.

Trygg Hansa Husets väsentliga och största värden återfinns emellertid i Huvudbyggnaden med tillhörande parkanläggning och konstnärlig utsmyckning. Stor vikt har därför lagts i redovisade förslag att placera och utforma den nya byggnaden på ett sådant sätt att parken med grönområde i princip erhåller liknande kvalitéer i fråga om öppenhet, tillgänglighet och upplevelsevärden som idag. T.ex. har tillgängligheten förbättrats och större öppenhet anordnats mot Scheelegatan, vilken idag upplevs som väldigt sluten, med en viss *barriärkänsla* genom den befintliga mur och längsgående glaslanternin som finns där idag.

En uttalad antikvarisk viktig synpunkt under detaljplanearbetet har varit att bevara *konsten* i parken och de värden som återfinns där idag i form av nedsänkt gård med trappa och lanternin, träd, gräsytor samt plattbelagda stråk, vattenspeglar och formgivna sittbänkar mm, är också viktiga inslag att föra med sig och ta till vara vid en "omgestaltning".

Dessa utpekade värden och kvaliteter utformade av trädgårdsarkitekten Holger Blom skall tas till vara i det fortsatta projekteringsarbetet. Ett *särskilt gestaltningsprogram* med tydlig analys och målbeskrivning krävs för detta arbete.

Ett antikvariskt krav som bör ställas är därför t.ex. att den tongivande, och för Trygg Hansa Husets utformade konstverket; *Noas Dans* av L Tollberg, inordnas med en ny lämplig placering i parken tillsammans med ovan nämnda inslag på ett lämpligt sätt. Även val av nya kompletterande växter bör följa ursprungliga gestaltningsidéer.

Noas Dans av L Tollberg

Terrasser med sammanträdesrum på huvudbyggnad

Sammanfattande konsekvensbedömning

Undertecknads bedömning utifrån nyligen utförd *blåklassificering* av byggnaden, genomförd *antikvarisk förundersökning* samt *värdebeskrivning* är att; Rivningen av *Grindstugan* utgör en stor påverkan och förändring av kvarterets utpekade *kulturvärden*, eftersom *en ursprunglig väsentlig och väl gestaltad byggnad rivs* och tas bort ur sitt sammanhang och en skalförändring sker i kvarteret genom att en större byggnad än dagens byggnad uppförs framför huvudbyggnaden.

Samtidigt görs den bedömningen att den föreslagna nybyggnaden till volym och utbredning, med utnyttjande av befintlig stomme i källarregioner placeringsmässigt och arkitektoniskt har anpassats och inordnats på ett lämpligt sätt på tomten betraktat som ett nytillskott, och kan tillvarata platsens väsentliga rumsliga värden. Interiörmässigt under gården bevaras i huvudsak utpekade interiörkvaliteter i källaren genom att utnyttja befintlig pelarstomme, liksom utpekade kulturvärde i bad och gymnastikhall med tillhörande avdelningar, vilket är positivt. Den nya byggnadens takarkitektur ansluter till Trygg-Hansa Husets ursprungsidé med stora *grönytor* med *trädgårdsinslag* på de platta taken. (se foto ovan till höger).

En diskussion har förts om lämpligheten av en indragen terrassbyggnad på taket innehållande hiss, teknikhuvar samt nödvändiga skötselutrymmen för takets växter och viss möjlighet till sammanträdesrum i anslutning till takterrassen. Ur antikvarisk hänsyn möts inga hinder till en sådan lösning, utan ses snarast som positivt, eftersom det ansluter till trädgårdstraditionen i kvarteret, med *trädgårdar* och *terrassbyggnader* på taket. En sådan lösning skulle även innebära en ökad varsamhet med mindre ombyggnadsåtgärder i gårdsunderbyggnadens känsligare utrymmen, då sammanträdesrum ej skulle behöva inordnas i dessa regioner utan kunna förläggas i terrassbyggnad på taket medgivna kvaliteter, se foto ovan t.h.

Stockholm 2010-04-29

Per Nelson

Byggnadsantikvarie SPBA

MEDLEM I SVERIGES PRAKTISERANDE BYGGNADSANTIKVARIER **SPBA**.